Associació d'Arxivers · Gestors de Documents de Catalunya

Informatiu de l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya

Butlletí 143

www.arxivers.com

Febrer 2017

El vocal informa
- Formació continuada 2017
- Els socis de l'Associació d'Arxivers ja poden consultar en exclusiva el número 39 de *Lligall*

Destaquem
- II Congrés de Govern Digital

La proposta
- L'Arxiu Pere Català surt al carrer

De l'arxiu a l'arxiver
- Patrícia Lloveras Pujol

Editorial

#POSEMNOSDACORD

Aquesta etiqueta fou proposada per Lluís-Esteve Casellas a la taula rodona sobre com encarar la transformació digital de les administracions locals del II Congrés de Govern Digital que va tenir lloc els dies 25 i 26 de gener. L'expressió fou la seva resposta a la pregunta sobre quina era la paraula que hauria de definir el 2017 en matèria d'Administració digital. Els assistents a la taula rodona ho vam entendre a la primera. No es pot expressar de manera més resumida la necessitat radical que tenim d'un gran acord a escala de país perquè la nova Administració digital que es busca sigui fruit d'una estratègia homogènia, coordinada, sense absències i realment efectiva. En això, com no pot ser d'una altra manera, la professió hi està totalment d'acord i alineada. No hi ha més remei. I a més, ja fa temps que ho diem. Però continua essent necessari anar-ho recordant.

El II Congrés de Govern Digital ha estat un èxit de participació, amb gairebé mil quatre-centes persones. S'ha acabat consolidant com l'espai de trobada de tots els experts, professionals, directius i polítics que tenen alguna cosa a veure amb el canvi d'Administració que es pretén. En aquest sentit, l'AAC ha apostat de nou molt fort perquè la seva presència hi fos de manera destacada. L'objectiu no era tant fer-nos visibles com, sobretot, que les nostres capacitacions s'incloguessin de manera natural en els àmbits de discussió, sense perdre personalitat, evidentment. L'aposta era presentar el nostre capital humà i professional per ajudar a encolar els procediments efectius i aportar instruments per a una gestió documental potent. La necessitat es comença a percebre cada vegada de manera més sentida. La legislació sobre transparència i accés a la informació, i la de nou procediment administratiu estan obrint la via que els nostres professionals vagin guanyant posicions en l'àmbit de les organitzacions públiques. Però, com en tot, no n'hi ha prou amb la percepció sinó que cadascú, des del seu entorn, ha de seguir empenyent perquè la percepció esdevingui realitat, i una realitat estesa.

L'AAC ha estat present a la zona comercial com a entitat patrocinadora de l'esdeveniment. Ha estat, per cert, l'única associació o col·legi professional que ha apostat de manera tan rotunda per fer-se visible en aquest espai. Davant del clúster d'empreses que ofereix serveis i productes a l'Administració digital, nosaltres hem fet la nostra oferta de capital humà. No ha passat desapercebuda aquesta situació a la llum de les consultes i visites que va rebre el nostre estand. En comparació amb la incidència del I Congrés de Govern Digital del gener de 2015, aquesta vegada tothom ens ha percebut de manera més integrada. La zona comercial ens ha permès, a més, travar acords comercials de cara al proper Congrés d'Arxivística i Gestió Documental de Catalunya que tindrà lloc a Reus el mes de maig vinent. Paral·lelament, la presència als mitjans ha estat molt important, amb sengles entrevistes al president i al vicepresident de l'AAC a *La Van-*

guardia i al *Nació Digital*, per parlar del paper de la gestió documental en el nou marc de la societat digital.

No tot acaba aquí. Hem participat en diferents taules rodones i en presentacions sobre gestió documental i arxivística. Podeu veure els vídeos de tot el Congrés i avaluar els temes tractats. La presència d'arxivers de diferents àmbits, però sobretot de l'Administració local, ha estat molt important. S'hi havia de ser, fos per a copsar les novetats, fos per a establir contactes professionals, fos per a consolidar aliances. La nova Administració digital es bastirà amb la gestió documental com a mètode, emparat per la llei però sobretot transformat en una manera de fer realment dinàmica i fora dels espais estrictament teòrics. Molts assistents ens comentaven, des de fora de la professió, que la necessitat de gestió documental està clara, però que no saben com afrontar-la, i que quan en parlen amb els arxivers no acaben d'entendre de què es tracta. Bé, no és una novetat la dificultat tradicional per a fer comprendre què permet la gestió documental i com s'implementen els sistemes. Evidentment que hi ha hagut àmbits poc permeables a aquest coneixement, però hem de ser sempre autoexigents amb nosaltres mateixos per demanar-nos més claredat en el discurs.

Precisament perquè la gestió documental ha de guanyar terreny cal fer un procés d'avaluació del que ha estat, de com s'ha construït i, sobretot, de com dóna respostes reals i no teòriques a la necessitat actual de l'Administració digital. Per descomptat que no podem seguir explicant-nos sense canviar res. Si l'Administració digital canvia, la gestió documental també haurà de mutar i fer-se més efectiva. Buscant, doncs, que aquest debat s'iniciï de manera potent, el programa del XVI Congrés d'Arxivística i Gestió Documental de Reus serà realment trencador. La voluntat és revisar la gestió documental de dalt a baix, des de l'arrel, superar els paradigmes dels anys noranta del segle passat i bastir la nova gestió documental del segle XXI, que tractarà amb dades i informació, sense no perdre mai els valors de l'autenticitat i la fiabilitat legal dels documents. Estigueu atents a les properes setmanes per anar copsant com ho està plantejant el comitè científic de l'esdeveniment. Promet, i promet molt.

Però #Posemnosdacord. Sols no podem inocular la vacuna de la gestió documental a l'Administració digital. Cal un pacte gros. Potser ho és el Pacte Nacional de la Societat Digital, s'haurà de veure. Però cal estar oberts a discutir, a parlar, a obrir els discursos i a escoltar tots els àmbits. Els de la tecnologia per descomptat, però també el legislatiu i l'organitzatiu. L'àmbit polític també s'haurà de tocar. Malgrat l'èxit en l'àmbit del posicionament que la professió ha vist en el II Congrés de Govern Digital, hi ha hagut algunes mancances importats, que no ens podem permetre. Sensible ha estat la del Departament de Cultura. El Departament de Cultura no es pot permetre que els seus bons productes, que el seu bagatge en aquesta matèria, no siguin presents amb normalitat en aquests esdeveniments. El Departament de Cultura ha de fer un pas endavant decidit d'una vegada per totes. #Posemnosdacord, però, també vol dir que el Consorci de l'Administració Oberta de Catalunya tingui interlocució més clara amb qui per llei té la competència d'impulsar la gestió documental a Catalunya. Bàsicament perquè sense aquesta interlocució es produeix un curt circuit als sistemes. L'electricitat del canvi no circularà de manera fluïda si no hi ha acord en aquest sentit. I l'electricitat va cara.

#Posemnosdacord, en definitiva, vol dir també que es construeixi un cercle virtuós de col·laboració entre diputacions i Generalitat, juntament amb el CAOC i LOCALRET, perquè no hi hagi absències ni mancances, i perquè la visió sigui holística i global. #Posemnosdacord vol dir parlar amb claredat i moure fitxes al tauler, si convé. Un tauler on tots plegats juguem amb el mateix color, i no pas en una confrontació.

El vocal informa

Formació continuada 2017

Carles Quevedo

El programa de formació continuada de l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya (AAC-GD) i l'ESAGED per a aquest any 2017 consta de tretze cursos dissenyats amb la finalitat de donar suport a les necessitats formatives dels arxivers-gestors de documents. El programa 2017 està orientat a promoure el reciclatge professional incidint sobre quatre àmbits: normativa legal, desenvolupament professional, documentació electrònica i eines i estratègies per a posicionar-nos a les nostres organitzacions.

Pel que fa a la normativa legal, per enguany proposem tres formacions : les Lleis 39/2015 i 40/2015 i la gestió documental, el curs Règim jurídic adaptat a la gestió documental i els arxius, i la formació Gestió de documents, drets d'accés i transparència.

En l'apartat de desenvolupament professional hem programat diversos cursos. El curs Conceptes bàsics en la gestió de projectes i direcció de projectes amb Gantter, està orientat a conèixer els conceptes bàsics per a gestionar projectes i com posar-los a la pràctica exemplificat en el programari gratuït Gantter.

A l'abril us proposem el curs gratuït de presentació del verificador del format TIFF DPF Manager, seguit d'una sessió pràctica, en què s'analitzaran els fitxers que aportin els mateixos assistents. L'objectiu és que els alumnes coneguin l'aplicació del DPF Manager i n'aprenguin el funcionament per a usar-lo en el seu àmbit competencial.

Durant el mes de juny us volem apropar a les possibilitats del crowdsourcing als arxius, tot presentant algunes de les experiències existents.

Al setembre us oferirem un taller de realització de capses de conservació i sistemes de presentació orientat als arxius.

I finalment, per concloure el camp del reciclatge del coneixement, us proposem una nova edició del curs sobre fotografia digital i les bases que cal tenir en consideració per al disseny d'un arxiu.

En l'àmbit de la documentació electrònica i e-administració hem programat els cursos Introducció bàsica al concepte i gestió de metadades per a la gestió de documents electrònics d'arxiu, i la formació Gestió documental corporativa per a la gestió de documents electrònics.

I en darrer terme, en l'àmbit d'eines i estratègies per a posicionar els arxivers i gestors de documents en les nostres organitzacions, hem programat tres formacions. En primer lloc un taller virtual d'auditories de seguretat: protecció de dades, seguretat.

Una formació que ens aporta elements per a poder ajudar la nostra organització des de l'arxiu a passar una norma ISO.

I el més de novembre, oferirem una sessió sobre l'aplicació pràctica de l'auditoria del model de maduresa en gestió documental per a la transparència i la publicitat activa.

Com en els darrers anys, conscients de les dificultats que estem patint, mantenim els preus rebaixats dels cursos per al conjunt dels associats. Però cal tenir present que per fer compatibles la baixada de preus amb la realització dels cursos, es fa necessària un nombre mínim d'assistents. Recordeu també que les persones associades (numeràries i adherides) en situació d'atur poden obtenir una bonificació del 50% en el preu dels cursos. Per a accedir a aquesta tarifa especial és imprescindible acreditar aquesta situació.

Per a obtenir més informació:
Programa de formació continuada complet
https://www.arxivers.com/images/documents/Programa_Formacio_Continuada_2017_complet.pdf
Informació per a la inscripció
https://www.arxivers.com/images/documents/Informaci%20inscripci.pdf

Els socis de l'Associació d'Arxivers ja poden consultar en exclusiva el número 39 de *Lligall*

Teresa Cardellach

Des de l'Associació d'Arxivers us presentem una nova edició de la revista *Lligall,* en aquesta ocasió corresponent al número 39 de la publicació. L'edició de 2016 està dedicada a explicar-nos com la tecnologia pot ajudar els arxius a difondre els seus fons documentals més antics, sovint els més difícils de mostrar i explicar.

La tecnologia i la ciència poden ser bons aliats dels arxius per tal que les màquines i els programes estiguin al nostre servei. De tots és conegut que els arxius estan

fent un gran esforç de digitalització i de preparació dels fons documentals perquè puguin ser accessibles a través de la xarxa. Sabem que els usuaris dels arxius ens demanen –alguns ens exigeixen– que tinguem tots els nostres fons documentals permanentment accessibles, en línia i perfectament descrits a la xarxa. Els professionals dels arxius sabem que aquesta és una tasca complexa, que requereix planificació, dedicar-hi hores de treball i sobretot recursos.

El **tema central** del *Lligall* està dedicat a la presentació d'alguns projectes i experiències que estan portant a terme els científics del Centre de Visió per Computador, que han estat col·laborant amb arxius i arxivers per començar a provar algunes eines tecnològiques de lectura i reconeixement de caràcters manuscrits.

El primer article, escrit per Alicia Fornés, Josep Lladós, Oriol Ramos i Marçal Rusiñol, tots ells tècnics del Centre de Visió per Computador de la Universitat Autònoma de Barcelona, ens presenta els principis bàsics per a entendre aquesta nova tecnologia, que pot ser de gran ajuda en la comprensió i la lectura de textos manuscrits. En aquest article ens descriuen dos casos pràctics que han portat a terme des del seu centre d'investigació: l'anàlisi massiva de documents administratius i l'explotació de documents demogràfics manuscrits. Per poder dur a terme aquest treball, han anat a buscar la col·laboració dels arxius. Part d'aquest projecte s'ha desenvolupat a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat, que ha col·laborat en la cessió de padrons d'habitants digitalitzats per fer la prova pràctica dels seus projectes.

El primer text, en l'àmbit arxivístic, el complementa l'article de Mari Luz Retuerta i Enric Cobo, que ens donen la seva visió, com a arxivers, d'aquest mateix projecte i ens n'ofereixen els objectius i els resultats des de l'Arxiu Comarcal, a partir de l'explicació de la manera com han participat i col·laborat els arxivers en aquest projecte, així com l'experiència que n'han tret pel que fa a la lectura automàtica de textos.

Un segon article dins el dossier central, i en aquesta mateixa direcció, és el de Pilar Rosado, investigadora del Barcelona Research, i Ferran Reverter, estadístic en anàlisi de dades: "Visió per ordinador: una nova mirada sobre els arxius d'imatges". En aquest text els autors ofereixen coneixements sobre la classificació d'imatges

a partir del seu contingut semàntic, la indexació i la recuperació de la informació de les grans bases de dades. També ens presenten els resultats del projecte dut a terme al Centre de Recerca i Desenvolupament de la Imatge (CRDI) de Girona, que analitza les imatges segons diferents característiques i les recupera basant-se en el seu contingut. Una nova manera de classificar i tractar les imatges.

El darrer article del tema central, "Resolució espacial en digitalització, impressió i visualització en pantalla", de Carles Mitjà, també està dedicat al tractament d'imatges. Carles Mitjà, professor del CITM/UPC, és un expert investigador en digitalització de fotografies i ha col·laborat amb diversos arxius. Ens presenta un estudi tècnic sobre la manera com calibrar, preparar i executar les eines de digitalització per a aconseguir una bona resolució espacial, una millor nitidesa de la imatge i, en definitiva, ens ofereix coneixements per a la digitalització de les imatges.

En l'espai de l'**entrevista** ens hem proposat donar veu a dones arxiveres, a professionals dels arxius que tenen una llarga experiència i una personalitat pròpia en l'àmbit arxivístic i que ens aporten la seva trajectòria vital. L'entrevista que us presentem està dedicada a una gran arxivera i assessora, la senyora Trudy H. Peterson, arxivera i consultora d'arxius americana, presidenta del *Human Rights Working Group* del CIA, que en aquests moments acaba de redactar i aprovar els *Basic Principles on the Role of Archivists in Support of Human Rights* (Principis bàsics de la funció dels arxivers en suport dels drets humans). També presideix el grup de tre-

ball sobre accés als arxius. Trudy H. Peterson té bons amics catalans i coneix bé la realitat dels arxius de Catalunya.

Pel que fa l'apartat d'**història arxivística**, des de l'Arxiu Municipal de Girona Joan Boadas i Anna Gironella ens expliquen l'experiència d'inscriure un document al Registre de la Memòria del Món de la UNESCO: el *Llibre del Sindicat Remença de 1448*, una manera excel·lent de difondre i posar els documents al capdamunt del patrimoni cultural.

En l'apartat d'**experiències** hem aprofitat per demanar a la Direcció del Sistema Municipal d'Arxius de Barcelona que ens presenti la implementació del sistema AIDA a la documentació i l'arxiu de la Guàrdia Urbana de Barcelona. Gemma Subirà i Pifarré és l'arxivera responsable d'aquest projecte, que pot ser d'interès per a molts altres arxius municipals de Catalunya.

A l'apartat de **treballs de màster**, com en els darrers anys, *Lligall* sol·licita els millors treballs de màster i postgrau de les diferents especialitats arxivístiques per a la seva publicació. En aquesta edició us presentem dos treballs relacionats amb la digitalització i el reconeixement de caràcters manuscrits i la fotografia africana.

Alan Capellades, exalumne del postgrau en Gestió i Tractament Digital de Documents Històrics, ha fet un treball basat en el reconeixement de caràcters manuscrits de pergamins. Al seu treball, "*Handwritten text recognition* (HTR) en pergamins documentals (segle XII). És possible?", es pregunta si els processos de millora de la imatge faran més fàcil la lectura dels pergamins.

El treball de Montserrat Casanovas, exalumna del postgrau en Gestió, Preservació i Difusió d'Arxius Fotogràfics, "La fotografia del nord d'Àfrica i la Mediterrània oriental als arxius catalans fins l'any 1936", se centra en la recerca d'arxius i fons fotogràfics seguint criteris geogràfics (el nord d'Àfrica) i centrada en un període temporal concret, de 1860 a 1936. Caldrà veure quins són els resultats d'aquesta recerca.

Finalment trobareu una nova versió de les normes de publicació a la revista *Lligall* que el Consell de Redacció ha estat revisant i adaptant a les noves necessitats d'edició.

Aquest és el contingut del *Lligall* núm. 39. Com veieu, és una número molt encaminat a la utilització de la tecnologia de la visió per ordinador per a treballar la descripció i la difusió de la documentació històrica i dels arxius fotogràfics. Desitgem que aquests articles us obrin altres possibilitats de treball, de tractament i de difusió de la documentació que es conserva als nostres arxius.

Destaquem

II Congrés de Govern Digital

Montserrat Clavell, Arxiu Municipal de Mataró

El II Congrés de Govern Digital, celebrat a Barcelona els dies 25 i 26 de gener de 2017, va suposar una revolució de la presència dels arxivers al món de la transformació digital. I no ho dic jo sola. Recullo les impressions dels meus companys d'institució, que em pregunten que com és que de sobte sortim a tot arreu. Un company informàtic de l'Ajuntament em va dir que estem de moda, i potser és veritat. Aprofitem-ho, doncs.

Aquest va ser un congrés multitudinari, amb més de mil quatre-centes inscripcions, entre càrrecs electes, treballadors públics, ponents i representants d'empreses. Aquest alt nombre d'inscripcions va comportar alguns inconvenients, com, per exemple, que l'aforament d'alguna ponència i d'algun taller fos complet i per tant no s'hi pogués accedir. Ens vam quedar amb les ganes d'assistir a algun taller el 25 a la tarda i d'escoltar algunes ponències en directe i no per *streaming*. Però afortunadament totes les conferències es van gravar i estaran properament disponibles al canal de YouTube i a la web del Congrés.

L'organització va fer un esforç per informar els assistents dels esdeveniments. Amb aquest efecte va posar a disposició dels assistents una app que contenia tant el programa, com el nom dels ponents, els patrocinadors, els expositors, etc. També incloïa la possibilitat de valorar tant les conferències com els ponents a títol individual, així com un servei de missatgeria entre tots els assistents registrats a l'app. La veritat és que va resultar una eina útil.

Va ser un congrés ambiciós, amb moltes activitats, que feien que els assistents ens repartíssim entre els diferents espais. Van ser un total de seixanta-quatre activitats concentrades en dos dies i en cinc espais diferents, i que responien a diferents eixos: administració digital, empresa, territoris intel·ligents i govern obert. És per això que comentarem les conferències a què vam assistir (un total de dotze), però ens en van quedar moltes coses per a veure.

En la conferència inaugural es va parlar dels objectius del Congrés, entre ells com aconseguir no crear ciutadans de primera i ciutadans de segona quant a la connectivitat, per a aconseguir ciutadans formats, lliures i amb progrés.

En la ponència magistral, Andrea Di Maio (Gartner) ens va parlar d'un model de maduresa digital (tema amb el qual els arxivers ja estem familiaritzats gràcies al model que l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya va presentar el Dia Internacional d'Arxius de l'any passat). Aquest model de maduresa digital que ens presentava Di Maio consta de cinc nivells. Al primer l'anomena E-government i consisteix a tenir tots els serveis en línia i govern digital. El

segon, Open, govern obert, remet a tenir dades obertes per a reutilitzar, informació i transparència. És on són la majoria d'administracions. El gran canvi és entre el segon i el tercer nivell. El tercer nivell és el Data-centric: dades obertes per a transformar la manera de donar el servei. El quart és el Fully-digital: el digital és el mitjà, no la finalitat, és una eina per a ser intel·ligents, és el viatge. I per últim, el cinquè nivell és Smart: som savis, intelligents, flexibles. Andrea di Maio també ens va plantejar si les dades obertes han de ser públiques. Ell considera que obert no vol dir públic. Cal decidir qui té dret a accedir a aquestes dades.

A la ponència següent ens van presentar el Pacte Nacional per a la Societat Digital. És un pacte a deu bandes (tres departaments de la Generalitat de Catalunya, quatre diputacions i tres entitats municipalistes), que es va signar a finals d'octubre i en el qual s'han creat uns grups de treball que comencen a treballar a partir de febrer i dels quals qualsevol persona interessada pot formar-ne part. És un pacte fet per a sobreviure als canvis polítics i consta de cinc grans eixos. S'hi van apuntar algunes idees, com ara que estem en un moment que el futur considerarà l'inici d'una nova era, de la qual no sabem encara el nom, però segur que inclourà la paraula digital; que els ciutadans intervenen directament en la política pública; que la connectivitat ha de ser una infraestructura bàsica, com van ser en el seu dia la llum o el gas; que cal respectar totes les realitats del país, i que la connectivitat és un problema que cal resoldre encara a molts territoris.

Joan Enric Ricart, a "Del govern obert a les Smart Cities. Aprofitament de les dades públiques en l'economia digital", va considerar que els sis elements importants per a aconseguir una Smart City són els següents: pensar estratègicament; pensar més enllà de la tecnologia (que és un facilitador, no l'objectiu); tenir un *mindset* diferent (pensar en dades, no en serveis); tenir col·laboracions publicoprivades fluïdes; posar el ciutadà al centre, i innovar. Tot seguit, Wendy Carrara va posar de manifest l'important concepte de *Data harmonisation*: cal pensar quines dades es posen al servei del ciutadà i per a què serveixen.

També vam assistir a dues ponències divertides, que retrataven amb humor la transformació digital. La primera la va presentar en Peyu, un personatge de l'APM de TV3, que, amb molta dosi d'humor i fent riure tot el públic assistent, ens va mostrar com percep el ciutadà el canvi cap a l'Administració electrònica, en el seu cas en la presentació de factures electròniques. Més enllà de l'humor, va posar de manifest que de vegades els ciutadans viuen el canvi com una complicació, més que com una simplificació.

L'endemà vam assistir a la ponència "Com matar la Funcionàriamunicipal". La Funcionàriamunicipal és un perfil de Twitter anònim, que d'una manera divertida i amb enginy, ensenya les disfuncions que hi ha a l'Administració municipal. La manera de "matar-la" és que els treballadors públics i els polítics treballin junts en una mateixa direcció. Va ser una ponència divertida, amena i interessant.

La taula rodona "Impulsant la transformació digital de l'Administració" va ser molt interessant, perquè diversos perfils professionals van reflexionar entorn a tres preguntes. De la primera, sobre si "la mida importa", se'n va extreure que en general la mida és important però no és garantia de resultat. Per tirar endavant aquests processos de transformació cal voluntat política i un lideratge clar. Es necessiten tres elements: capacitat d'administrar la gestió del canvi; capacitat de crear instruments de gestió (documental, etc.), i musculatura econòmica, tecnològica i tècnica. A la pregunta "Quin és el costat fosc de la transformació digital?" es va apuntar que caldrà parar atenció en aquest procés de transformació: no podem perdre la gestió ni la propietat de l'expedient; cal estandarditzar la intergestió administrativa; serveis al núvol, preservació, autenticitat; metadades (format que toca, moment que toca, etc., en paraules de Magda Lorente, or negre que es pot convertir en "chapapote" si no en tenim cura), i la visió, saber explicar com el procediment és un instrument i no una finalitat. Els *trending* tòpics del 2017 en transformació digital segons els ponents de la taula seran els següents: #posemnosdacord, #appais, #idCatMobil, #canvidisruptiu, #proactivitat i #mobilitat.

A la ponència "La gestió del canvi cap a un govern transparent", Dolors Roo ens va fer tocar de peus a terra posant de manifest les diferents realitats del territori i com en els pobles petits és molt

Autora: Montserrat Clavell

difícil avançar en aquesta transformació, ja sigui per la manca de personal, per la manca d'assessorament d'aquest personal o per la pròpia personalitat dels municipis. Calen canvis legislatius adaptats al món local. Aquests municipis veuen la transparència com una càrrega i no com un avantatge. Cal facilitar-los recursos tecnològics interoperables. Vicenç Ruiz va fer-nos notar una diferència important respecte al Congrés anterior i era la integració dels arxivers a les taules. L'arxiu és el canvi pendent del govern obert: només es pot obrir el govern si s'obre l'arxiu, i el portal de transparència s'ha d'emmarcar dins de la gestió documental. Va oferir exemples internacionals, que mostraven les diferències entre la informació que el govern dels Estats Units d'Amèrica ofereix als ciutadans si és governat per Trump o per Obama. També ens va exposar un cas d'èxit, el de Noruega, amb un portal amb aparença millorable però en el qual es pot demanar gran quantitat d'informació pública i que rep 17.700 sol·licituds al mes. Ruiz va recalcar que cal no prioritzar mai el contingut per damunt del context; cal penjar context, i aquest context el donen els documents. Ismael Peña va apuntar que cal fer transparència per a governar, no per a retre comptes. Cal involucrar l'Administració però també el ciutadà (promoure la interacció, facilitar l'àgora, donar context). Cal identificar els espais on passen coses, cal que l'Administració surti al carrer. Va desmuntar també alguns mites, com el del clictivisme (darrere de cada click a internet hi ha un munt de persones que es belluguen); que la política ha de ser professional (cal que els polítics en sàpiguen, però no que s'apropiïn dels processos, expedients, etc.); que els ciutadans no saben (hi ha molta gent que sap moltes coses, i cal anar a buscar aquest coneixement); que la participació eternitza la presa de decisions. Administrem uns recursos, unes dades i una sobirania que no són nostres, són de la gent. L'horitzó no pot ser què podem fer, sinó què volem fer.

També vam poder assistir a dues conferències de més petit format, amb experiències molt concretes. La primera va ser l'experiència de l'Ajuntament de Mataró amb la contractació pública i l'ús de la subhasta electrònica. La segona va ser la presentació del producte amb software lliure realitzat pel conjunt d'universitats valencianes per a la gestió de reunions d'òrgans col·legiats. D'aquestes experiències n'hi va haver diverses i són molt útils per a veure casos concrets d'aplicació, ja que aproximen els assistents al tema en abstracte de transformació digital.

En l'última sessió, "Identitat i identificació digital", es va parlar de sistema d'identificació verificada; de la necessitat de fer autocrítica amb els serveis de signatura utilitzats fins ara, i sobretot del gran problema de la usabilitat, que s'ha prioritzat en detriment de la seguretat, però que ens ha portat a la infrautilització per part dels ciutadans dels sistemes electrònics.

A tall de conclusió, cal dir que va ser un congrés molt interessant, tant pel contingut del programa com per les impressions que ens en vam endur. He sentit parlar d'arxivers a tot arreu, he vist molts arxivers, la paraula *gestió documental* ha estat en totes les activitats i hi ha hagut arxivers convidats a les taules. Vaig notar bona sintonia entre tots els agents implicats en aquesta transformació de l'Administració. Es va parlar d'amor i felicitat. Com deia al principi, crec que estem en un moment professional important. Aprofitem-ho!

La proposta

L'Arxiu Pere Català surt al carrer

Pablo Giori

L'any 2013 vaig tenir l'ocasió de conèixer l'Arxiu Pere Català, on es conserven les fotografies, la documentació i la biblioteca de Pere Català i Pic (1889-1971) i de Pere Català i Roca (1923-2009). Buscava unes fotografies castelleres antigues, d'aquelles que costen molt de trobar. Em vaig fer recomanar per un amic en comú i la família dels fotògrafs em va obrir les portes de l'arxiu i de casa seva. Vaig començar a estudiar el material que hi tenien i que encara estava bastant desendreçat. Vaig començar a anar-hi cada dia, durant mesos, amb jornades maratonianes de nou hores, com ells feien a l'editorial; obríem i tancaven junts. Estic convençut que ells no sabien què hi feia, però jo ho tenia molt clar: s'havia de fer alguna cosa amb aquell arxiu, calia fer una biografia de Pere Català i Pic i tornar a difondre la seva obra. Em vaig fer assessorar per arxivers i fotògrafs i vaig guanyar una beca; ja ho teníem tot. Només calia preparar un projecte arxivístic i un de difusió: s'havia de classificar tot l'arxiu, escriure i publicar la biografia i preparar unes exposicions.

El que sabíem de la vida de Pere Català i Pic era molt fragmentari, producte de la falta de coneixement de l'abast i del contingut del seu arxiu, unes quantes ratlles a tots els llibres d'història de la fotografia espanyoles i no gaire cosa més. Quan vaig poder començar a remenar el que ell, el seu fill i el seu nét han conservat, vaig descobrir aspectes desconeguts de la seva personalitat, fins aleshores no explorats, una gran quantitat d'obra inèdita i la documentació necessària per a entendre el funcionament del seu estudi fotogràfic. A la seva biografia, *Pere Català i Pic. Fotografia, publicitat, avantguarda i literatura (1889-1971)*, de Rafael Dalmau, Editor, recupero el seu dia a dia, la seva tasca (fotogràfica, literària i personal) i el seu pensament com a intel·lectual. Això va ser possible perquè ell no era un fotògraf com els altres, que en general no conservaven la seva documentació personal. Català i Pic era un intel·lectual que entenia la importància de conservar-ho tot. A més, va tenir la sort que el seu fill, Pere Català i Roca, fotògraf i historiador, ho entenia com ell i ho va conservar tot, fins i tot fent recerca pròpia sobre la vida del seu pare.

Pere Català i Pic va ser fill d'una família humil, va haver de deixar els estudis amb dotze anys per començar a treballar i al llarg de la seva vida va haver de reinventar-se fins a sis vegades. És conegut sobretot com a fotògraf i com a autor del famós cartell "Aixafem el feixisme", tot i que també va treballar en un banc, va ser aprenent, pintor i retratista, pare, fotògraf de monuments per la Mancomunitat de Catalunya, activista de la pàtria petita, fototècnic publicitari, articulista i professor del Seminari de Publicitat, creador del Comissariat de Propaganda i cap d'edicions, literat sense publicacions, fotògraf industrial i artístic, calçotaire, alguerista, sardanista, viatger incansable i, sobretot, amic dels amics.

Tot això no se sabia ara fa tres anys, ho vaig anar descobrint en treballar a l'arxiu i en poder anar connectant documentació, una feina que s'assembla molt a jugar a un trencaclosques, quan,

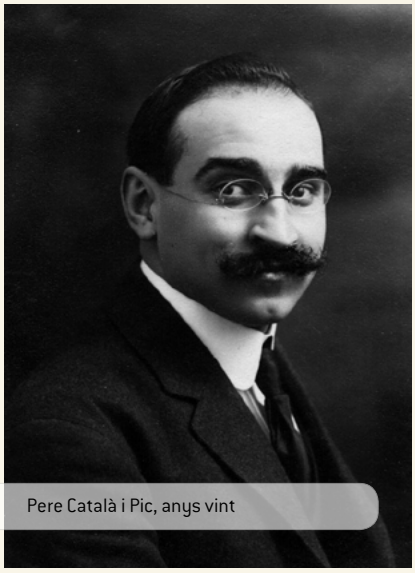

Pere Català i Pic, anys vint

Arxiu Pere Català - Fotografia: Pep Parer

a poc a poc, van quadrant les imatges, les històries, els personatges. La primera tasca que s'havia de fer era separar la documentació del pare de la del fill, ja que aquest darrer guardava tot junt el que era important, sense tenir en compte l'autoria. Una vegada vaig tenir clara la documentació que hi havia de Pere Català i Pic (400 cartes, 15.000 llibres, 7.000 documents personals i laborals i 40.000 fotografies), vaig generar unes categories de classificació i em vaig concentrar en la part de la seva documentació, amb l'objectiu inicial d'escriure'n la biografia. Després de vuit mesos de feina intensa, ja tenia la part més significativa de la documentació classificada i buidada, calia començar a buscar altres arxius (tota carta conservada és producte d'un diàleg: calia anar a veure què s'havia conservat als arxius dels remitents) i a veure què ens deien les fotografies del fotògraf que les havia fetes (si hi ha una fotografia a Madrid vol dir que Català i Pic va anar-hi per alguna raó, pagat per algú i que hi va fer alguna cosa que calia descobrir).

Amb tota la part arxivística completa, calia començar la part de difusió del projecte, escriure el llibre i buscar una editorial. Va ser quasi un any de redacció, trobar-li la forma, el tempo, les relacions entre la seva literatura i la seva documentació, revisions d'amics, parents i col·legues, dues lectures de l'editor i, finalment, un corrector. Dos mesos de revisions meves i el vam tenir pel Sant Jordi del 2016, un llibre de tres-centes pàgines ple de documentació i de fotografies producte de l'arxiu que ells van conservar i que jo vaig poder conèixer i tractar. Amb el llibre i les deu presentacions que vam fer durant l'any passat crec que vam poder recuperar la seva memòria, la seva personalitat, la seva vida; s'havia de fer un pas més al projecte de difusió de l'arxiu per a recuperar la seva memòria fotogràfica, calia organitzar una sèrie d'exposicions.

Havíem conegut l'intel·lectual, ara s'havia de situar el fotògraf en el seu espai natural, les exposicions; encara que ell n'havia fet només quatre en vida, era la millor manera de donar a conèixer la seva obra i potenciar el seu arxiu. Aquest any presentem una exposició retrospectiva itinerant *Pere Català i Pic. Fotografia, patrimoni i avantguarda*, que es pot visitar a la Biblioteca Popular de Valls (del 13 de gener al 12 de març) i al Museu d'Art Modern de la Diputació de Tarragona (del 16 de març al 30 de abril) i que s'ofereix per anar a totes les localitats que la demanin.

A vegades els fons ens arriben, a vegades els anem a buscar; en qualsevol cas, crec que aquest exemple ens mostra la importància no només de la tasca arxivística, tant en els arxius privats com públics, sinó de fer projectes que incloguin la difusió. Formem part d'una gran maquinària que intenta recuperar la memòria i posar-la a l'abast del gran públic: els arxius s'han d'obrir i com més oberts, millor.

Fins quan podem visitar l'exposició?
L'exposició retrospectiva *Pere Català i Pic. Fotografia, patrimoni i avantguarda* es pot visitar a la Biblioteca Popular de Valls del 13 de gener al 12 de març, i al Museu d'Art Modern de la Diputació de Tarragona, del 16 de març al 30 de abril de 2017.

Per a saber-ne més:
Giori, Pablo: *Pere Català i Pic: fotografia, publicitat, avantguarda i literatura (1889-1971)*: Barcelona, Rafael Dalmau, Editor, 2016.

De l'arxiu a l'arxiver

Patrícia Lloveras Pujol
Responsable de Gestió Documental i Arxiu a l'Arxiu Central Administratiu del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya

El cert és que mai no havia pensat dedicar-me professionalment a l'arxivística i la gestió de documents.

Quan vaig acabar la carrera de Geografia i Història, especialitat en Història d'Amèrica i Antropologia, no havia trepitjat un arxiu.

Va ser durant els dos anys següents, quan vaig fer els cursos de doctorat, que per a preparar l'esquema i síntesi de la futura tesi, vaig començar a ser usuària dels arxius: l'Arxiu d'Índies, de Sevilla; l'Arxiu Històric Nacional, a Madrid, i l'Arxiu Nacional de Cuba, a l'Havana.

En aquella època treballava en una clínica de Barcelona. Després, quan ja tenia vint-i-sis anys vaig entrar a treballar al Departament de Salut, al Servei de Recursos Humans com a administrativa.

Les casualitats de la vida i l'encàrrec de preparar la documentació semiactiva de Recursos Humans per a transferir-la a l'Arxiu Central Administratiu de Salut em van portar a conèixer l'arxiver d'aquella època, Joan Antoni Jiménez, que em va ensenyar quatre nocions d'arxivística. Quan ell va marxar per ocupar la plaça d'arxiver del Servei Català de la Salut, em van proposar fer la tasca d'arxivera; en aquella època, l'any 1994, la plaça del cos específic encara no s'havia creat al Departament de Salut.

A partir d'aquell moment vaig decidir formar-me en aquesta disciplina: vaig apuntar-me al Màster d'Arxivística, organitzat per l'Associació d'Arxivers de Catalunya, fornada 1995-1997, on vaig tenir bons professors i vaig conèixer molts dels arxivers que encara estem en aquesta professió.

També vaig assistir als cursos especialitzats relatius al tractament i gestió de la documentació administrativa, elaboració del quadre de classificació, avaluació, accés i tria de documents, descripció, el mestratge de gestió de documents electrònics, etc.

La formació en la nostra professió és contínua. Des dels inicis fins ara, amb la incorporació de l'Administració electrònica a les nostres institucions, els arxivers hem hagut de posar-nos les piles i adquirir coneixements sobre la gestió dels e-documents, el tractament de dades, els sistemes d'informació, els descriptors en línia, el disseny de processos, les metadades, la identificació i anàlisi de tipus documentals, i un llarg camí encara per a recórrer.

Sempre, fins el dia d'avui, he estat al mateix arxiu, el del Departament de Salut (DS). En els darrers anys s'ha ampliat la plantilla a tres arxivers i dos administratius. El DS és una institució gran, amb molt personal distribuït per tot el territori, amb funcions i activitats molt interessants. He après molt. Bé, gairebé que aprenc cada dia, i això m'agrada.

Ara fa quatre anys, el personal de l'arxiu vàrem muntar una petita exposició, "El pavelló Ave Maria, seu del Departament de Salut", amb fotografies antigues cedides per l'Arxiu Històric de la Diputació i l'Arxiu Nacional de Catalunya, sobre la història de l'edifici on el DS té la seu de la conselleria i els serveis centrals. L'exposició està formada per cinc plafons amb fotografies i plànols del recinte de la Maternitat i del pavelló Ave Maria en concret des dels inicis de la construcció fins a la seva remodelació i adequació el 1983, amb les notes explicatives corresponents. Aquesta exposició permanent es va muntar amb l'objectiu d'explicar els orígens i els diferents usos de l'edifici al personal del Departament i a les visites externes. Si algun dia passeu a prop del DS i voleu veure-la, hi esteu convidats.

Una altra característica professional de la tasca en aquest arxiu és que m'ha permès ampliar el coneixement i especialitzar-me en la documentació sanitària i dades clíniques. Des de pràcticament els inicis de l'arxiu, va sorgir la necessitat d'ingressar fons d'històries clíniques (HC) de centres sanitaris que cessaven la seva activitat de forma irregular, el DS se n'havia de fer càrrec subsidiàriament.

Aquest fet, que s'ha anat repetint unes quantes vegades –comptem amb quinze fons extraordinaris de centres sanitaris tancats–, va provocar que m'especialitzés en aquest tipus de documents, la seva recuperació *in situ*, el trasllat físic, el seu tractament i custòdia, l'elaboració del protocol d'accés a les dades clíniques, l'establiment del formulari per al tractament de les dades confidencials, etc. Amb els anys, es va crear al DS la Comissió Tècnica en Matèria de Documentació Clínica, de la qual formo part activa, cosa que m'ha permès estudiar i analitzar aquest tipus de documents, i elaborar recomanacions que es recolliran en un protocol de gestió de documents i dades, que comprèn des de la història clínica fins als registres de dades hospitalàries i clíniques. Aquest protocol serà d'ús als centres sanitaris, a consultes mèdiques individuals i a centres d'arxiu.

Com a exemple, actualment estem inventariant les HC de l'antic Hospital del Tòrax de Terrassa (1952-1985), que des del seu tancament havien estat "abandonades" en un magatzem. Fa dos anys es va ingressar tant el fons de gestió com la documentació clínica a l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental. La recuperació i tractament d'aquest fons respon a l'interès epidemiològic i d'investigació que es desprèn de la informació que contenen aquestes històries clíniques sobre el tractament i l'assistència de la tuberculosi al nostre país.

Per una altra banda, i arran de l'assumpte dels nens robats, vam rebre moltes peticions d'informació de la ciutadania i de la Fiscalia sobre la ubicació d'històries clíniques de nadons presumptament desapareguts. Per això, també ens hem dedicat a investigar i elaborar un llistat i una base de dades de centres sanitaris tancats durant els últims vint a trenta anys amb l'objectiu d'obtenir informació d'on poden estar les HC i donar resposta a les peticions.

Per últim, vull destacar els vuit anys que vaig ocupar la vocalia de vicepresidenta

a l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya. Aquesta tasca em va proporcionar uns coneixements i experiències diferents a la feina que es desenvolupa a l'Arxiu. Va ser una tasca que valoro molt positivament, ja que vaig poder tractar i conèixer més els professionals, el vessant més corporatiu, el funcionament de l'Associació. Vaig tenir la sort de coincidir amb bons companys de junta i millors professionals. Durant aquests anys vaig coordinar els grups científics dels congressos i de les jornades d'estudi i debat, els *Lligalls* de les ponències i l'organització d'altres esdeveniments.

Penso que l'AAC fa molta feina a l'hora de defensar i promocionar l'arxivística, la gestió de documents i altres aspectes que hi estan relacionats directament, com la transparència; també la feina de fer-ne difusió, de no perdre el ritme i d'estar a l'alçada dels canvis. Aquesta professió nostra, a la qual ens dediquem, està en constant desenvolupament i especialització.

Gràcies i sort.

La junta informa

Ordre del dia gener. Reunió 1/2017

- Liquidació del pressupost del 2016 i planificació del de 2017
- Explicació de les accions dutes a terme en relació al Congrés d'Arxivística de Catalunya 2017, de Reus
- Projectes en curs de les vocalies de Treball, Serveis, Educació, Comunicació i Difusió
- Explicació de les darreres reunions institucionals dutes a terme

Moviment de socis

Altes: 4
Baixes: 9
Canvis de condició: 2

COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

Presidència
Joan Soler Jiménez
president@arxivers.com
Vicepresidència
Vicenç Ruiz Gómez
vicepresident@arxivers.com
Secretaria
Josep Ribas Solà
secretaria@arxivers.com
Tresoreria
Marta Munuera Bermejo
tresoreria@arxivers.com
Vocalia de Relacions Institucionals
Dolors Visa Oró
relacionsinstitucionals@arxivers.com
Vocalia de Treball
Sara Folch de la Fuente
treball@arxivers.com
Vocalia de Serveis
Juanjo Vas Rafael
serveis@arxivers.com
Vocalia d'Activitats
Betlem Martínez Raduà
activitats@arxivers.com
Vocalia de Recerca
Jordi Serra Serra
recerca@arxivers.com
Vocalia de Difusió
Mònica Sesma Siuraneta
difusio@arxivers.com
Vocalia de Comunicació
Olga Tàpias Sánchez
comunicacio@arxivers.com
Vocalia de Didàctica
Núria Batllem Cabello
didactica@arxivers.com
Vocalia de Publicacions
Gerard Mercadé Pié
publicacions@arxivers.com
Vocalia de Formació
Carles Quevedo García
formacio@arxivers.com

HORARI D'ATENCIÓ

Suport administratiu:
Maria Funés

Dilluns i dijous: de 15 a 19 h
Dimarts, dimecres i divendres: de 9 a 15 h

BÚSTIA DE SUGGERIMENTS

Coordinació
Gerard Mercadé

Consell de redacció
Irene Brugués
Adrián Cruz
David García
Arnau Guardiola
Gerard Mercadé
Josep M. Pallisé
Mònica Sesma
Jonás Suárez

Edita
Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya
Rocafort, 242 bis, 1r.
08029 Barcelona
Tel. i fax: 934 19 89 55
associacio@arxivers.com
www.arxivers.com

Disseny i maqueta
Disseny Visual SL

Dipòsit Legal: 292/89
ISSN: 2462-5493

aradoc
GESTIÓ DOCUMENTAL

Ciudifilm
Grupo Assystem

artyplan
document

CL
CONSILIARIA

DB
DESLI-BLOC

ebla
manuscripta

EYPAR

GG
Grupo Galilea
Asesores en seguros

LOGISDOC
SERVEIS INTEGRALS

magmacultura

NUBILUM
SMART DOC

piqi

Plug & Move

RECOR
DOCUMENTACIÓ
PRESERVEM
DOCUMENTS